

XZ-107

April-2013

B.A. (Sem.-IV)

Economics : CC-213

(Economics of Development)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) ટકાઉ વિકાસના નિર્દેશકો ચર્ચો. ૭
અથવા
ટકાઉ વિકાસના આર્થિક, સામાજિક અને પર્યાવરણીય ઘટકોની સવિસ્તાર સમજૂતી આપો.
(બ) પારદર્શિતા એટલે શું ? પારદર્શિતાનો ભ્રષ્ટાચાર સાથેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો. ૭
અથવા
સહભાગીદારીની વ્યાખ્યા આપી તેના પ્રકાર અને અવરોધોનું વર્ણન કરો.
૨. (અ) આમુખ ઉપર નોંધ લખો. ૭
અથવા
ભારતીય બંધારણના મૂળભૂત અધિકારોની ચર્ચા કરો.
(બ) સાર્વજનિક સંપત્તિ સંબંધિત જંગલ સંપત્તિનું મહત્ત્વ અને સમસ્યા ચર્ચો. ૭
અથવા
ભારતમાં સાર્વજનિક સંપત્તિ તરીકે પાણી અને જમીનની સમસ્યાઓ સમજાવો.
૩. નીચેનામાંથી કોઈપણ ચારના જવાબ આપો : ૧૬
(૧) ટકાઉ વિકાસ અને તેનો કુદરતી સાધન સંપત્તિ સાથેનો સંબંધ સમજાવો.
(૨) ભારતમાં ભ્રષ્ટાચારના કારણો સમજાવો.
(૩) વહીવટ અને સંચાલન વચ્ચેનો તફાવત ચર્ચો.
(૪) માનવ અધિકારના લક્ષણો વર્ણવો.
(૫) ખાનગી સંપત્તિના લક્ષણો કયા છે ?
(૬) સાર્વજનિક સંપત્તિના લક્ષણો વર્ણવો.
૪. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક કે બે લીટીમાં આપો : ૧૨
(૧) એજન્ડા-૨૧ શું છે ?
(૨) ટકાઉ વિકાસની વ્યાખ્યા આપો.
(૩) ભાગીદારીયુક્ત વિકાસનો અર્થ સમજાવો.
(૪) સહભાગીદારીના ઉદ્દેશો કયા છે ?
(૫) બંધારણ એટલે શું ?
(૬) માનવ અધિકાર એટલે શું ?

૫. (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :

૧૦

- (૧) ટકાઉ વિકાસનો ખ્યાલ _____ માં રજૂ થયો.
(a) સ્ટોકહોમ (b) જીનિવા (c) સ્વીડન
- (૨) બ્રુન્ટલેન્ડ પંચના અહેવાલનું શીર્ષક _____ હતું.
(a) માનવજાત વચ્ચે સંવાદિતા વધારવી
(b) અર્થ સમીટ (Earth Summit)
(c) Our Common Future
- (૩) ભ્રષ્ટાચાર દૂર કરવા _____ મદદ કરે છે.
(a) પારદર્શિતા (b) ઉત્તરદાયિત્વ (c) ભાગીદારી
- (૪) ભ્રષ્ટાચાર = ઈજારો + ભેદભાવ - _____.
(a) ઉત્તરદાયિત્વ (b) અધિકાર (c) વિકાસ
- (૫) ભ્રષ્ટાચાર એ _____ ઘટના છે.
(a) સ્થાનિક (b) રાષ્ટ્રીય (c) વિશ્વવ્યાપી
- (૬) માનવ અધિકારનો ખ્યાલ _____ માંથી ઉદ્ભવ્યો છે.
(a) માનવ ગરીબી (b) માનવ કલ્યાણ (c) માનવ ગૌરવ
- (૭) બંધારણ એ _____ નો આત્મા છે.
(a) લોકો (b) રાજ્ય (c) સરકાર
- (૮) આમુખ બંધારણનો _____ છે.
(a) ભવિષ્ય (b) ભૂતકાળ (c) જન્માક્ષર
- (૯) બંધારણે ભારતને _____ રાજ્ય જાહેર કર્યું છે.
(a) બિનસાંપ્રદાયિક (b) ધાર્મિક (c) સાંપ્રદાયિક
- (૧૦) _____ ભારતીય બંધારણના ઘડવૈયા છે.
(a) ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
(b) ગાંધીજી
(c) પંડિત જવાહરલાલ નહેરૂ

(બ) નીચેના વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો :

૪

- (૧) ભારતીય બંધારણનો સ્વીકાર ૨૬ જાન્યુઆરી ૧૯૫૦ના રોજ કરવામાં આવ્યો.
(૨) સાર્વજનિક સંપત્તિમાં જમીન, પાણી અને કુવાનો સમાવેશ થાય છે.
(૩) ભાગીદારીયુક્ત વિકાસ અર્થાત્ સ્થાનિક લોકોને વિકાસની યોજનામાં સામેલ કરવા.
(૪) બ્રુન્ટલેન્ડ રીપોર્ટ સતત વિકાસની અવેજીમાં વપરાતો શબ્દ છે.

Seat No. : _____

XZ-107

April-2013

B.A. (Sem.-IV)

Economics : CC-213

(Economics of Development)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) Discuss the indicators of sustainable development. 7
- OR**
- Explain in detail, the economic, social and environmental components of sustainable development.
- (b) What do you mean by transparency ? Clarify the relationship between transparency and corruption. 7
- OR**
- Define participation and narrate its types and barriers.
2. (a) Write a note on "Preamble". 7
- OR**
- Discuss the Fundamental Rights of Indian Constitution.
- (b) Discuss the importance and problems related to common property like forests in India. 7
- OR**
- Explain the problems of water and land in India as the common property resources.
3. Answer any **four** of the following : 16
- (1) Explain the relationship between sustainable development and natural resources.
- (2) Explain the causes of corruption in India.
- (3) Discuss the difference between Management and Governance.
- (4) Describe the characteristics of Human Rights.
- (5) What are the characteristics of private property ?
- (6) Explain the characteristics of common property.
4. Answer the following questions in **one** or **two** lines : 12
- (1) What is Agenda-21 ?
- (2) Define sustainable development.
- (3) Explain the meaning of participatory development.
- (4) What are the principles of participation ?
- (5) What do you mean by Constitution ?
- (6) What do you mean by Human Rights ?

5. (a) Choose the correct option :

10

- (1) The concept of sustainable development was established at _____.
(a) Stockholm (b) Geneva (c) Sweden
- (2) The title of the Brundtland Report was _____.
(a) "To promote harmony among human being"
(b) "Earth Summit"
(c) "Our Common Future"
- (3) _____ helps to prevent corruption.
(a) Transparency (b) Accountability (c) Participation
- (4) Corruption = Monopoly + Discretion – _____.
(a) Accountability (b) Rights (c) Development
- (5) Corruption is _____ phenomenon.
(a) Local (b) National (c) Global
- (6) The concept of Human Rights derives from _____.
(a) Human Poverty (b) Human Welfare (c) Human Dignity
- (7) Constitution is a soul of _____.
(a) People (b) State (c) Government
- (8) Preamble is the _____ of the Constitution.
(a) Future (b) Past (c) Horoscope
- (9) The Constitution has declared India as _____ State.
(a) Secular (b) Religious (c) Communal
- (10) _____ was the architect of the Indian Constitution.
(a) Dr. Babasaheb Ambedkar
(b) Gandhiji
(c) Pandit Jawaharlal Nehru

(b) State whether the following sentences are true or false.

4

- (i) Indian Constitution was accepted on 26th January 1950.
  - (ii) Land, water and well are included in common property resources.
  - (iii) Participatory development means to engage local population in development project.
  - (iv) Brundtland Report is the substitute term of sustainable development.
-